

komobiloma, kakor tudi našo pripravo za prevaževanje drv po leseni železnici in po rižah drvarskih.

Podpisani je vselej, kolikor mu čas pripušča, rad pripravljen vsacemu pokazati vse to, in kdor poduka želi, ga tudi podučiti in na vsako vprašanje o zadevah gozdarstva odgovor dati.

M. Scheyer, viši logar.

O gozdnem varstvu.

Spisuje Franjo Padar.

V. O potratih lesa in sredstvih, kako jo odvrniti.

(Dalje.)

Skušnje so pokazale, da so delalci zadovoljni, če se jim zato, da les žagajo, od vsacega sežnja 6 kr. več plača, kakor pri lesu, ki ga presekavajo.

Le pri dobrem lesu 6–12 palcev v premeru si delavec pristori, ako se sekire poslužuje; pri debelejem lesu gré delo bolj naglo z žago. So kraji, kjer so delavci tako žage vajeni, da tirjajo več plačila, ako se jim reče, sekiro namesti žage rabiti. Po drugih krajih je pa ravno nasprotno in ljudje hočejo več plačilo imeti, ako se jim žagati zapové. Večkrat je le staro kopito in trma kriva, da imajo ljudje nejasne pojme o delu, ki ga niso nikdar opravljali.

Da se bodo prepričali in podučili, kako ste obe deli med seboj v razmeri, pokličimo delalca s sekiro, naj seka, in pokažimo mu, koliko časa je potreboval. Potem naj tudi žaga, in pokažimo zopet, koliko časa je ta porabil. Ostrmé delalci, ko vidijo, kako malo je razločka o času, ko bi ga lahko v denar porabili.

To je pripomoček, ktereга naj se posluži vsak, da odpravi sekiro iz gozda in vpelje žago, da se enkrat konec naredí veliki potrat lesa. Koliko vrednost ima žaga za gozdnega lastnika samega, to se lahko preračuni. Na priliko: Prodá se seženj polenovih drv v gozdu za 4 gold., pridobi se z žaganjem 16. del, toraj 15 kr.; če odračunimo 6 kr. delalcem, je 9 kr. gospodarju pridobljenih. Pri več sežnjih, in če ima les večo ceno, je dobiček znamenit. Tudi tukaj, ako seženj polenovih drv v gozdu le za 1 gold. 30 kr. prodá, nima vsaj zgube in je dolžan ljudstvu in delalcem korist lesa prihraniti in povekšati, da delalcem veči zaslužek pridobi, ktereга vsi potrebujejo.

Drugo, tudi veliko trošenje lesa nastane, ako se gozdna drevesa ne posekavajo nizko. Kaj nam koristi, da potem visoki štori v gozdu segnjijejo. Najdejo se še dandanes gozdi, ki kažejo nepravilno in neumno gospodarstvo. Po nekterih krajih se vidijo debeli in visoki štori raznega drevja, in če prašamo, zakaj to, se nam odgovorí: „zato, ker ljudje na vozove niso mogli tako debelih krljev spraviti!“ Ali ni to vredno smeha? Dandanes, ko že lesa pomanjkuje, pač vsak zdihuje: o kako neumni so bili naši stari! Al prepozno je mrličje iz grobov klicati.

Gozdar mora, kjer ni v stanu, da bi se drevesa s koreninami skopala, na to paziti, da se tikama zemlje posekajo, ker mnogo koristnega lesa se pridobi in ljudem v pomanjkanji pomaga.

(Dalje prihodnjič.)

Ozir po svetu.

Črno morje in svet blizo njega in dalje od njega.

Slika črnega morja in sveta blizo njega in dalje od njega, to je, tista doklada, ki so jo „Novice“ svojim naročnikom za pirhe obljubile.

Vsi politiki trdijo, da ni dandanes važnejše zemlje na svetu, kakor je ta, kjer se bode pred ali pozneje

rešilo tisto vprašanje, katero bo veliki potres včinilo v Evropi — „orientalsko vprašanje“ namreč, ali vprašanje, kaj bode z evropejsko Turčijo in onimi kristijanskimi deželami, katerim zdaj gospoduje turški sultan, kedar se vname boj križa s polomesecem. Bati se je bilo, da naredí hude prekucije že letošnja obravnava črnomoškega vprašanja, katero je sprožila ruska vlada, ko je otresla tisto za-njo sramotno pogodbo od l. 1856., kateri oče je bil bivši cesar Napoleon III. Vendar so črni oblaki na nebu političnem za zdaj mirno prešli, ker je ruska vlada dosegla, cesar je želela. Se ve, da s tem ni rešeno orientalsko vprašanje.

Svet velike politične zastavice v obrisu, ki je priložen današnjim „Novicam“, leži tako jasno na vse kraje pred nami, da si ne moremo jasnejšega želeti. Noben navaden zemljepis nam ne stavi tega tako lepo pred oči, kakor pričujoča slika.

Gledé na vse to mislimo, da vstrežemo naročnikom svojim s to doklado.

Naj temu zemljevidu dodamo še nekoliko krajepisnih črtic.

Morje, nekđaj Pontus Euxinus imenovano, nima imena črnega morja zato, da bi bila voda njegova črna; tega že davno ne verjame nihče. Al tudi zato ga nima, da bi morebiti bližnji črni gozdi, ki so deloma ob brežinah tega morja, se videli v njegovi vodi. Prebivalci jutrovih dežel (orientalci) ne imenujejo črno samo to, kar je po barvi črno, temuč tudi to, ker je strahotno, nevarno, demonsko (hudičevo) imenujejo črno. To morje se jim je tedaj moralo nekđaj za ladije zeló nevarno zdeti, in zato so mu dali imé „črnega morja“. Resnica je, da so viharji na tem morji hudi, ker je krog in krog zaprto, in to je vzrok silovitih vrtincev. Vendar tako silno strašno tudi ni, da bi si zavoljo tega zaslužilo to imé. Rimljani so to morje marveč imenovali prijazno, gostoljubno, čeravno nikdar dolgo niso bili gospodarji njegovi.

Našim časom pristuje njegovo ime še morebiti za tega del najbolj, ker je res — črna pika političnega obnebjá. Rusija se je že veliko borila za posest njegovo, in se bode še hudo borila, kajti da Carigrad (Konstantinopel) mora kedaj ruski biti, na to meri že od starodavnih časov. Rusija se misli naravno dednico bizantinskega carstva, kakor so nekđaj nemški cesarji se mislili dediče zahodnjega rimljanskega carstva. Turk mora bežati, križ kristijanstva mora se zopet povzdigniti ondi, kjer ga je pregnal turški polomesec. Rusija dosledno dela na to, da se polastí ob ugodnem času Carigrada. V azovskem morji je vstvarila močno brodovje, Krč, ki je ključ v to morje, je premenila v močno orožnico, in tudi železnico iz notranje dežele dodelala do Taganroga. Azovsko morje jej je le velika luka (barkostaja) za vojno brodovje itd.

Al vrnimo se v popis svetá, ki je okoli črnega morja. Bistro in krasno leži črno morje pred nami, ki meri 8700 štirjaških milj, in loči Evropo od Azije, proti zahodu se mejí z Romanijo in Bulgarijo, proti vzhodu z Mingrelijo in Gurielom, proti jugu z Natolijo; — po Bosporu se stika s sredozemskim morjem, čegar del prav za prav je; va-nje se razlivajo velike reke: Donava, Dnester, Dneper, Don in Kuban, ktere delajo, da je voda njegova sladkejša kakor družih morij, in da tudi raje zamrzne.

Ravno pred nami na maloazijatskem bregu stoji staro mesto Sinope z luko svojo, kjer je nekđaj in v novejšem času bilo hudih bojov mnogo, in v katerem mestu se je rodil Diogen, eden najbistroumniših človekov starodavnih časov, ki je podnevi z lučjo iskal človeka, to je, pravega, značajnega možá. — Na desni stoji Trapezunt, nekđanje glavno mesto črnomoško,

zdaj pod imenom Trebisond, najvažnejše trgovsko mesto na tem primorju. Tje vprek leži Krim, stari tavrski polotok z rogljasto svojo podobo, razrušenim Sebastopoljem in krvavimi bojišči Inkermana in Balaklave, ki pa vkljub vsemu temu je dežela, ktere čaka cveteča prihodnost. — Poglejmo tje na levo na bregovje, skozi katero struge Donave tekó, in sopet se spominjamo starodavnih časov: ondi je stalo mesto Tomi, kjer je dobrovoljni pa lahkomišelní Ovid v pregnanstvu živel. Zadej stoji Odesa, glavno trgovsko mesto ne le Besarabije in črnomoških stóp, temuč tudi južne Rusije. Spomina vredno je to, da ravno po Krimskem boji so vsi primorski kraji črnega morja velikansk korak storili v napredku obrtniškem in kupčijškem in v blagostanji. Ko so v tem boji trgovci in fabrikantje oskrbovali francosko in angleško armado, stopili so v zvezo z mnogimi črnomoškimi mesti in tako nove poti odprli trgovstvu in obrtnijstvu. Na to pač nihče ni mislil, ko se je začel oni boj. Iz Odesa in drugih ruskih primorskih mest vozijo vzlasti pšenico, loj, kože, volno in usnje rusovsko, nazaj pa jim dohajajo mnogovrstni izdelki evropski. Tudi južno primorje, ki obsega severno malo Azijo, se je povzdignilo v živahno kupčijstvo. Kupčijo Perzije, Armenije in celó centralne Azije posredujejo luke male Azije. Kar se ondi prideluje, ni še zdaj velikansko: volna, kože in žito je ondašnji pridelek; al narod je delaven, trgovstvo ga mika, in kedar na mesto turške nečimurnosti stopijo umna vladna načela, bodo te dežele z bogato svojo zemljo kakor od smrti se povzdignile v življenje.

Na vzhodni strani pa, kjer Kavkaz svoje pogorje do primorja razteza, ni mogoče sél napraviti živahnemu obrtniškemu gibanju; ondi so le ruske vojaške postaje; tudi v zahodu, kjer se Balkan vzdiguje, je primorje polno pečevja in skalovja, da ni varnih luk. Dalje tje leži pa najkrasnejši kraj črnega morja, to je, Bospor — to je izmed najlepših krajev menda najboljši celega sveta. Potem Marmara morje. Lahko je razumeti, zakaj Rusija tako živo hrepení po Bosporu, in zakaj vse druge vlade si na vse kriplje prizadevajo, da ne bi Rusija tega dosegla, kajti če Rusiji obveljá to posestvo, jej nihče ne more braniti, da ne bi rok stegnila po mali Aziji; potem pa bi se približal čas, o katerem ameriški politiki že davno govorijo, da Rusija in Amerika posedete vsaka polovico glavne kopne zemlje. Amerikanci že davno zahodno Evropo imenujejo starikasto, ki konec jemlje, in da kmalu bodo iz Amerike v Evropo hodili gledat propadle kraje človeške omíke, kakor so nekdanj hodili Rimljani v Atiko. — Tega prizora sicer ne pripušča nemški časnik „Ueber Land und Meer“, po katerem smo posneli te črtice, rekši, da germanski duh bode slovanskemu še dolgo kos, in da bode še mnogo Amerikancev umrlo, ki ne bodo doživeli pogreba ostarele Evrope. Mi pa pravimo, da to samo On vé, ki človeštvu „piše véliko pratiko“. Da Napoleon ni več francoski vladar, s tem je Turčija zgubila največega svojega prijatelja.

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Trkanje na duri sprednje Rozinine sobe postalo je zdaj kar naravnost strastno-divje. Kapitan je vendar ostal pri vsem tem popolnoma hladán! „Vem pomoči“ — reče poslednjič, brezskrbno nasmehljaje se — „po-

moči, kakoršno mnogokrat vidimo pri glediščinih igrah. Zaklenite me v to-le veliko popotno skrinjo“. In resnično, kar nič si ni pomišljeval, ampak vlegel in sklučil se je v odprti krnir, akoravno je šlo to zeló težko, kajti človek bil je čvrst in visok. Deklica pomeče nekaj obleke na-nj, zaklene krnir, potisne ga pod posteljo; potem hitro pospravi po sobi razmetane dragocenosti in oblačila, ter osrčivša se kolikor mogoče, odpre zdaj vrata sprednje sobe. Na videz vsa začudena zavpraša: „Kaj je, dragi oče? — kaj se je pripetilo, da me tako kasno kličete, in to še s pištolami v roci?“

„Nič ni, prav nič“ — odgovorí general; „sam ne vem, kako da me je spreletel neki nemir, ki mi ne dá pokoja; neka predčutja so me vnepokojila, kakor da tebi preti kaka nevarnost“. In pri teh besedah koraka na videz pokojni mož v drugo, glavno sobo Rozinino ter pozorno ogleduje po vseh kotih; ker pa nič sumljivega ne zapazi, sede mirno na zófo.

„Spominjaš se li, dušica draga, da ti je ravno to noč pred osemnajst leti umrla premila mati?“ — reče general.

„Vem, srčnoljubi oče“ — odvrne Rozina; „ravno ta spomin mi ni dal nocoj tako dolgo zaspati. In akoravno mi ni bila sreča, po licu poznati veliko prezgodaj umrlo mater, mi vendar srčni čút pravi, kaj pomeni beseda mati. Pa, zahvaljujem se Bogu, da mi je dal zato tako miloskrbljivega očeta, ki mi v vsem nadomestujejo drago majkico“. Pač lepe besede, toda ravno tako lažnjive; — v resnici so Rozini do danes redko redko kedaj prišli v misel umrla mati. Prvi pot se je danes zlagala; pa tudi prvokrat se prilizovala očetu, kar dozdej deloma iz napačne sramožljivosti, deloma pa tudi iz ponosa še ni nikdar storila, akoravno je res zeló ljubila svojega očeta.

General, iskajoč tolažbe v spominu na svojo pokojno suprugo, katero je bil po dolgih in težkih zaprekah dobil v zakon, in tako zgodaj jo zopet zgubil, goričeval je še dolgo o njej s hčerjo. Le-tá, akoravno se je videlo, da ga pozorno poslušá, ni tudi kar besedice razumela od vsega, kar jej je govoril oče. Vso dušo njeno zavzemala je namreč skrb za kapitana in njegovo nevarnosti polno stanje. Komaj komaj je utajila duševni svoj nemir, neprestano pazeča, se li ne čuje po sobi kapitanovo dihanje. Zdaj se nekaj premakne v kernirju! — in deklico prešine po vseh udih strahoviti čút, kakor da jo je zadela strelja iz jasnega neba. Bože mili, vendar ne bo —? pomisli oplašena Rozina; pa zdajci se zopet sama sebe tolaži, češ, da je zopet vse tiho.

General je ostal še dolgo poleg hčere sedé in razgovarjaje se z njo ljubeznjivo, ljubeznjivši, kakor kdaj popred, in to tem več, ker mu je srce nekako očitalo, da je hčerki svoji prizadjal veliko krivico, ker je o njej tako sramotno sumil. Hotel je toraj s toliko večo ljubeznjivostjo tej sumnji zadostiti, ker ga je bila deklica s tako lepimi besedami o spominu na rajnco mater, kateri je general še zdaj čez vse mere veliko ljubezen hranil v srcu, ginila in ublažila. Rozina pa je bila nasprotno med vsem tem časom nemirna, kakor da sedi na žrjavici.

Zadnjič poljubi oče hčerko na čelo, in ljubeznjivo se od nje poslovivši odide.

Rozina zaklene jadrno za očetom sobne duri, hití potem k krnirju, zvleče ga spod postelje, ter ga odpre.

Začudjeno gleda, zakaj se kapitan urno kviško ne skloni; zakaj da ne odvzdigne obleke, katero je bila na njega nametala. Gleda — al on se ne premakne! Vendar ni bil morebiti zaspal med tem za-njo tako strahapolnem časom? si misli. Prime ga za rame; al